

Metodický pokyn

k posudzovaniu odpisu pohľadávky ako daňového výdavku podľa § 19 ods. 2 písm. h), i), r), § 19 ods. 3 písm. t) a § 52 ods. 19 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

Obsah:

Úvodné ustanovenie

1. oddiel Vymedzenie pojmov
2. oddiel Pôsobnosť ustanovenia §19 ods. 2 písm. h) ZDP z hľadiska daňovníka a druhu pohľadávky
 - 2.1 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) body 1 a 2 ZDP
 - 2.2 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 3 ZDP
 - 2.3 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) body 4 a 5 ZDP
 - 2.4 Zdaňovacie obdobie, v ktorom je odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) ZDP uplatnený ako daňový výdavok
3. oddiel Pôsobnosť ustanovenia § 19 ods. 2 písm. i) ZDP z hľadiska daňovníka a druhu pohľadávky
 - 3.1 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. i) ZDP u daňovníka účtujúceho v sústave podvojného účtovníctva
 - 3.2 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. i) ZDP u daňovníka účtujúceho v sústave jednoduchého účtovníctva
4. oddiel Pôsobnosť ustanovenia § 19 ods. 2 písm. r) ZDP z hľadiska daňovníka a druhu pohľadávky
 - 4.1 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP v bankách
 - 4.2 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP v zdravotných poisťovniach
 - 4.3 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP u ostatných daňovníkov
 - 4.4 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP pri predaji podniku alebo jeho časti, nepeňažnom vklade, zlúčení, splynutí alebo rozdelení
 - 4.5 Zdaňovacie obdobie, v ktorom je odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP uplatnený ako daňový výdavok
5. oddiel Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 3 písm. t) ZDP
6. oddiel Odpis pohľadávky podľa § 52 ods. 19 ZDP

Úvodné ustanovenie

Cieľom metodického pokynu je zabezpečiť jednotný postup pri posudzovaní zaúčtovaného odpisu pohľadávky za daňový výdavok podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZDP“), a to v rozsahu a za podmienok uvedených v § 19 ods. 2 písm. h) a i) ZDP účinného od 01. 01. 2004, v § 19 ods. 2 písm. r) ZDP účinného od 01. 01. 2008, v § 19 ods. 3 písm. t) ZDP účinného od 01. 01. 2010 a v § 52 ods. 19 ZDP účinného od 01. 01. 2004.

1. oddiel Vymedzenie pojmov

Podľa § 25 ods. 1 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“) sa oceňuje pohľadávka:

- **menovitou hodnotou** pri jej vzniku,
- **obstarávacou cenou** pri odplatnom nadobudnutí alebo pohľadávka nadobudnutá vkladom do základného imania,

- **reprodukčnou obstarávacou cenou** pri jej bezodplatnom nadobudnutí,
- **reálnou hodnotou** pri nadobudnutí vkladom alebo kúpou podniku alebo jeho časti, pri zlúčení, splynutí a rozdelení obchodných spoločností alebo družstiev.

Príslušenstvo pohľadávky na účely ZDP je definované priamo v § 19 ods. 2 písm. h) ZDP ako

- úroky z omeškania,
- poplatky z omeškania,
- iné platby, ktoré zvyšujú pohľadávku z dôvodu oneskorenej úhrady (ďalej len „príslušenstvo“).

Odpis pohľadávky je jednostranným úkonom na strane veriteľa, ktorý odpíše pohľadávku pri trvalom upustení od jej vymáhania. Je to jeden zo spôsobov vyradenia pohľadávky z obchodného majetku daňovníka z iného dôvodu než je jej úhrada alebo postúpenie. Odpis pohľadávky sa vykonáva účtovne aj daňovo jednorazovo, nie je ho možné realizovať postupne, ako napríklad tvorbu opravnej položky k pohľadávke. O odpise pohľadávky veriteľ môže účtovať aj v priebehu zdaňovacieho obdobia, na rozdiel od tvorby opravnej položky k pohľadávke, ktorá sa účtuje len na konci účtovného obdobia. Podľa § 68 ods. 5 Opatrenia MF SR č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov (ďalej len „postupy účtovania“), sa na ľarchu účtu 546 - *Odpis pohľadávky* účtuje odpis pohľadávky pri trvalom upustení od jej vymáhania. Účtovný odpis pohľadávky nie je automaticky daňovým výdavkom. Stáva sa ním až po splnení podmienok uvedených v § 19 ods. 2 písm. h), i), r), § 19 ods. 3 písm. t) a § 52 ods. 19 ZDP. Podmienky pre odpis pohľadávky posudzované podľa citovaných ustanovení ZDP u veriteľa s bydliskom alebo sídlom na území Slovenskej republiky sa použijú aj na pohľadávky voči dlžníkom v zahraničí, s výnimkou § 52 ods. 19 ZDP, ktorý sa aplikuje len na odpis pohľadávky vzniknutej medzi slovenským veriteľom a dlžníkom. Ak súčasťou hodnoty pohľadávky je daň z pridanej hodnoty, odpis do nákladov sa týka aj časti pohľadávky tvorenej touto daňou.

2. oddiel Pôsobnosť ustanovenia § 19 ods. 2 písm. h) ZDP z hľadiska daňovníka a druhu pohľadávky

Podľa § 19 ods. 2 písm. h) ZDP sa posudzuje zaúčtovaný odpis pohľadávky u daňovníka zisťujúceho základ dane podľa § 17 ods. 1 písm. b) a c) ZDP, čo znamená, že ide o daňovníka účtujúceho **v sústave podvojného účtovníctva** alebo o daňovníka, ktorý vykazuje výsledok hospodárenia v individuálnej účtovnej závierke podľa medzinárodných štandardov pre finančné výkazníctvo.

Ustanovenie sa použije aj u daňovníka, ktorý v minulosti účtoval v sústave podvojného účtovníctva a neskôr zmenil spôsob účtovania na účtovanie v sústave jednoduchého účtovníctva, ale len pri odpise tých pohľadávok, ktoré boli zahrnuté do príjmov v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach, t. j. v čase, keď daňovník účtoval v sústave podvojného účtovníctva.

Ustanovenie § 19 ods. 2 písm. h) prvý až piaty bod ZDP sa uplatní aj v súvislosti s úpravou základu dane podľa § 17 ods. 12 písm. b) a c) ZDP u daňovníka s príjmami podľa § 6, ktorý účtuje **v sústave jednoduchého účtovníctva, alebo ktorý vedie evidenciu podľa § 6 ods. 10 alebo ods. 11 ZDP** pri vyradovaní pohľadávok z účtovníctva alebo z evidencie.

Pre daňové účely sa podľa § 19 ods. 2 písm. h) ZDP považuje za daňový výdavok odpis **menovitej hodnoty pohľadávky** alebo jej neuhradenej časti vrátane príslušenstva, ak je toto príslušenstvo zahrnuté do základu dane podľa § 17 ods. 19 ZDP, alebo výdavok do výšky odpisu **obstarávacej ceny pohľadávky** nadobudnutej postúpením alebo neuhradenej časti. Ustanovenie nedefinuje podmienku nepremičania pohľadávky.

2.1 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) body 1 a 2 ZDP

V ustanovení § 19 ods. 2 písm. h) bod 1 a 2 ZDP sú taxatívne vymedzené prípady, v ktorých sa uznáva odpis pohľadávky za daňový výdavok (náklad) do výšky odpisu jej menovitej hodnoty alebo obstarávacej ceny alebo jej časti u veriteľa, ak na jeho dlžníka pôsobia ustanovenia zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“) účinného od 01. 01. 2006, resp. zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení

neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“), ktorým sa riadia aj v súčasnosti konkurzy a vyrovnania vyhlásené alebo povolené pred 01. 01. 2006. Z týchto dôvodov sú v ZDP používané pojmy prevzaté z oboch týchto zákonov.

Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 1 ZDP daňovník preukazuje:

- právoplatným uznesením súdu o tom, že podľa § 20 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii **súd konkurzné konanie pre nedostatok majetku zastavil**. Súd tak urobí po tom, čo ustanovil dlžníkovi predbežného správcu a zistil, že majetok dlžníka nebude postačovať ani na úhradu nákladov konkurzu. Táto situácia nastáva skôr, ako je na majetok dlžníka vyhlásený konkurz. Účinky začatia konkurzného konania zanikajú až zverejnením oznamu o nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o zastavení konkurzného konania pre nedostatok majetku v Obchodnom vestníku podľa § 20 ods. 5 zákona o konkurze a reštrukturalizácii;
- právoplatným uznesením súdu podľa § 102 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii o **zrušení konkurzu pre nedostatok majetku**, ak súd zistí, že **majetok úpadcu nepostačuje ani na úhradu pohľadávok proti podstate**. Je to v prípade, ak sa až po vyhlásení konkurzu zistí, že majetok podliehajúci konkurzu nepostačuje na úhradu pohľadávok proti podstate. Právoplatnosť uznesenia o zrušení konkurzu súd oznámi v Obchodnom vestníku podľa § 102 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii;
- právoplatným uznesením súdu o **zamietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku** podľa § 13 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní. Odpis pohľadávok zahrnutých do daňových výdavkov sa týka konkurzov vyhlásených alebo povolených pred 01. 01. 2006;
 - právoplatným uznesením súdu o tom, že súd **zrušil konkurz** podľa § 44 ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a vyrovnaní **z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty**. Odpis pohľadávok zahrnutých do daňových výdavkov sa týka konkurzov vyhlásených alebo povolených pred 01. 01. 2006.

Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 1 ZDP môže vykonať aj daňovník, ktorý neprihlásil svoju pohľadávku do konkurzu, a to v prípadoch, keď existuje právoplatné uznesenie súdu o:

- zrušení konkurzu z dôvodu, že majetok dlžníka nepostačuje na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty podľa § 44 ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a vyrovnaní, alebo
- zrušení konkurzu z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje ani na úhradu pohľadávok proti podstate podľa § 102 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

Príklad č. 1

Daňovník sa o vyhlásení konkurzu na svojho dlžníka nedozvedel včas, čo spôsobilo, že zmeškal 45 dňovú základnú lehotu na prihlasovanie pohľadávok stanovenú v § 28 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. V súlade s uvedeným ustanovením prihlášku podáva veriteľ v jednom rovnopise u správcu, pričom správcovi musí byť doručená v základnej prihlasovacej lehote 45 dní od vyhlásenia konkurzu; v jednom rovnopise veriteľ doručí prihlášku aj na súd. Podľa § 28 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, ak veriteľ doručí správcovi prihlášku neskôr, na prihlášku sa prihliada, veriteľ však nemôže vykonávať hlasovacie právo a ďalšie práva spojené s prihlásenou pohľadávkou. Právo na pomerné uspokojenie veriteľa tým nie je dotknuté; môže byť však uspokojený len z výťažku zaradeného do rozvrhu zo všeobecnej podstaty, ktorého zámer zostaviť bol oznámený v Obchodnom vestníku po doručení prihlášky správcovi. Zapísanie takejto pohľadávky do zoznamu pohľadávok správca zverejní v Obchodnom vestníku s uvedením veriteľa a prihlásenej sumy.

Vzhľadom na uvedenú zmenu v § 28 zákona o konkurze a reštrukturalizácii s účinnosťou od 01. 01. 2012 veriteľ môže prihlasovať pohľadávky počas celého obdobia trvania konkurzu, a preto aj **na daňové účely sa akceptuje prihlásenie pohľadávky** podané počas celého tohto obdobia, t. j. **aj po základnej, 45 dňovej prihlasovacej lehote**.

V mesiaci máj 2012 daňovník v Obchodnom vestníku zistil, že konkurz na jeho dlžníka bol právoplatne zrušený dňa 08. 05. 2012 pre nedostatok majetku podľa § 102 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, pretože súd zistil, že majetok úpadcu nepostačuje ani na úhradu pohľadávok proti podstate. Na základe tohto dokladu daňovník v mesiaci máj 2012 odpíše pohľadávku, čo bude zároveň daňovo uznaným nákladom podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 1 ZDP.

Vzhľadom na to, že zastavenie konkurzného konania, zamietnutie návrhu na vyhlásenie konkurzu ako aj zrušenie konkurzu môže súd vykonať aj z iných dôvodov ako je vyššie uvedené, je potrebné vo výroku uznesenia súdu

skúmať právny predpis, podľa ktorého bolo uznesenie vydané a tiež odôvodnenie vydaného uznesenia, pretože daňovo účinný odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 1 ZDP je možný len v prípadoch, ktoré sú tu taxatívne uvedené.

Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 2 ZDP, ak to vyplýva z výsledku konkurzného alebo reštrukturalizačného konania

Po skončení konkurzu správca vypracuje konečný rozvrh výťažku, ktorého návrh zverejní v Obchodnom vestníku spolu s lehotou na schválenie a doručí ho tiež členom veriteľského výboru. Ak výťažok zo speňazenia všeobecnej podstaty postačoval len na úhradu pohľadávok proti podstate, uspokojenie pre nezabezpečených veriteľov bude nulové. Správca vykoná konečný rozvrh ihneď po jeho schválení.

Ak výsledkom právoplatného uznesenia súdu je, že konkurzné konanie skončilo zrušením konkurzu po splnení konečného rozvrhového výťažku a pohľadávka daňového subjektu nebola uhradená vôbec alebo bola z nej uhradená iba časť, daňovník celú hodnotu pohľadávky alebo jej neuhradenú časť odpíše, čo bude zároveň daňovo uznaným nákladom. Podmienkou však je, že daňový subjekt mal svoju pohľadávku riadne prihlásenú do konkurzného konania, pretože ustanovenie § 19 ods. 2 písm. h) bod 2 ZDP nedáva možnosť uznať za daňový náklad odpis pohľadávky neprihlásenej do konkurzu, tak ako je to uvedené v bode 1 tohto ustanovenia ZDP. Vzhľadom na zmenu v § 28 zákona o konkurze a reštrukturalizácii s účinnosťou od 01. 01. 2012 môže veriteľ prihlasovať pohľadávky počas celého obdobia trvania konkurzu, a preto sa aj na daňové účely akceptuje prihlásenie pohľadávky podané počas celého tohto obdobia, t. j. aj po základnej, 45 dňovej prihlasovacej lehote.

Zverejnením oznámenia o nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o zrušení konkurzu v Obchodnom vestníku zanikajú účinky konkurzu, ako aj funkcia veriteľského výboru a konečný rozvrh výťažku možno považovať za definitívny na účely odpisu pohľadávky do daňových výdavkov.

Tvorba opravných položiek k pohľadávkam voči dlžníkom v konkurznom a reštrukturalizačnom konaní

V súlade s § 20 ods. 10 ZDP tvorba opravných položiek k pohľadávkam voči dlžníkom v konkurznom konaní a reštrukturalizačnom konaní je daňovým výdavkom u daňovníkov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, a to najviac do výšky menovitej hodnoty pohľadávok bez ich príslušenstva alebo obstarávacej ceny pohľadávok prihlásených v lehote určenej v uznesení o vyhlásení konkurzu alebo v uznesení o povolení reštrukturalizácie. Opravné položky k pohľadávkam voči dlžníkom v konkurznom konaní a reštrukturalizačnom konaní sú daňovými výdavkami počínajúc zdaňovacím obdobím, v ktorom boli pohľadávky v určenej lehote prihlásené.

Podľa právnej úpravy zákona o konkurze a reštrukturalizácii účinnej od 01. 01. 2012 môže veriteľ prihlasovať pohľadávky počas celého obdobia trvania konkurzu. V nadväznosti na uvedenú zmenu tvorba opravnej položky k pohľadávke voči dlžníkovi v konkurznom konaní podľa § 20 ods. 10 ZDP bude uznaným daňovým výdavkom v prípade, ak je pohľadávka, ku ktorej je táto opravná položka tvorená, prihlásená počas obdobia konkurzu, tzn. aj po základnej, 45 dňovej prihlasovacej lehote.

Podľa § 17 ods. 28 písm. b) ZDP je daňovník povinný upraviť základ dane v prípade odpisu pohľadávky, ku ktorej bola tvorená opravná položka, ktorej tvorba bola uznaná za daňový výdavok podľa § 20 ZDP. Pri tvorbe opravných položiek k pohľadávkam voči dlžníkom v konkurznom a reštrukturalizačnom konaní daňovník postupuje podľa § 20 ods. 10 až 12 ZDP. Daňovník je preto povinný v zdaňovacom období, v ktorom dôjde k odpisu pohľadávky, zvýšiť základ dane o sumu opravnej položky uznanej za daňový náklad a súčasne znížiť základ dane o náklad podľa § 19 ods. 2 písm. h) ZDP.

Podľa § 57 ods. 1 postupov účtovania zúčtovanie opravných položiek k pohľadávkam z dôvodu vyradenia pohľadávok z účtovníctva sa účtuje na ľarchu účtu 391 – *Opravné položky k pohľadávkam* so súvzťažným zápisom v prospech vecne príslušného účtu pohľadávok, resp. ak ide o zúčtovanie opravnej položky z dôvodu úplného alebo čiastočného zániku opodstatneného predpokladu trvania zníženia hodnoty majetku súvzťažným zápisom v prospech účtu 547 – *Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k pohľadávkam*.

V nadväznosti na spôsob zúčtovania opravných položiek k pohľadávkam z dôvodu vyradenia pohľadávok z účtovníctva (§ 57 ods. 1 postupov účtovania), **úpravu základu dane podľa § 17 ods. 28 písm. b) ZDP nie je potrebné vykonať, ak je vplyv na základ dane neutrálny.**

Reštrukturalizácia prebieha na základe reštrukturalizačného plánu (ďalej len „RP“), čo podľa § 132 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii je listina upravujúca vznik, zmenu alebo zánik práv a záväzkov osôb v nej

uvedených (ďalej len „účastník RP“), ako aj rozsah a spôsob uspokojenia tých účastníkov RP, ktorí sú veriteľmi prihlásených pohľadávok, prípadne akcionármi dlžníka. Po potvrdení RP súdom je tento záväzný pre všetkých účastníkov RP.

Príklad č. 2

Daňovník nesledoval údaje zverejňované v Obchodnom vestníku, a preto sa nedozvedel včas, že na jeho dlžníka bola dňa 02. 02. 2013 povolená reštrukturalizácia. Podľa § 118 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii sa reštrukturalizácia považuje za povolenú zverejnením uznesenia o povolení reštrukturalizácie v Obchodnom vestníku. Pohľadávka sa v reštrukturalizácii uplatňuje prihláškou, čo upravuje § 121 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Prihlášku podáva veriteľ v jednom rovnopise správcovi do 30 dní od povolenia reštrukturalizácie, ak ide o zabezpečenú pohľadávku, v prihláške sa musí riadne a včas uplatniť aj zabezpečovacie právo, inak sa pohľadávka v reštrukturalizácii považuje za nezabezpečenú pohľadávku.

Daňovník svoju pohľadávku v reštrukturalizácii neuplatnil vôbec. Dňa 10. 10. 2013 bolo v Obchodnom vestníku zverejnené uznesenie o potvrdení RP, čo zároveň podľa § 155 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii znamená, že zverejnením uznesenia o potvrdení RP v Obchodnom vestníku zaniká právo veriteľov, ktorí riadne a včas podľa tohto zákona neprihlásili svoje pohľadávky, vymáhať tieto pohľadávky voči dlžníkovi. Ak na základe tohto dokladu daňovník odpísal pohľadávku v mesiaci október 2013, nebude to daňovo uznaný náklad podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 2 ZDP, pretože jeho pohľadávka nebola vôbec uplatnená v reštrukturalizácii, a preto nejde o výsledok reštrukturalizačného konania.

Podľa § 153 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii **v uznesení o potvrdení RP súd rozhodne aj o skončení reštrukturalizácie.** Uznesenie súd bezodkladne zverejní v Obchodnom vestníku. RP potvrdený súdom sa nezverejňuje, ale tvorí súčasť súdneho spisu, do ktorého možno nazerať a robiť si z neho výpisy, odpisy a fotokópie. Zverejnením uznesenia v Obchodnom vestníku nastávajú účinky RP podľa § 155 zákona o konkurze a reštrukturalizácii a zanikajú účinky začatia reštrukturalizačného konania. Nastupuje etapa reštrukturalizácie mimo súdneho konania, a to etapa plnenia RP. Dlžník je viazaný povinnosťami podľa súdom potvrdeného RP, pričom podlieha dohľadu v rámci dozornej správy len vtedy, ak tak určila záväzná časť RP (§ 162 a nasl. zákona o konkurze a reštrukturalizácii).

Podľa § 155 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii zverejnením uznesenia o potvrdení RP v Obchodnom vestníku zaniká právo veriteľov, ktorí riadne a včas podľa tohto zákona neprihlásili svoje pohľadávky, vymáhať tieto pohľadávky voči dlžníkovi, ako aj riadne a včas neprihlásené zabezpečovacie práva vzťahujúce sa na majetok dlžníka.

Nesplnenie RP má za následok neúčinnosť RP voči účastníkovi RP vo vzťahu k dotknutej pohľadávke podľa § 159 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Následky neúčinnosti RP sú uvedené v § 161 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Individuálna neúčinnosť RP znamená, že RP stráca účinky len voči konkrétnej pohľadávke konkrétneho veriteľa. Takýto veriteľ má potom právo, aby bola pohľadávka splnená v rozsahu, v akom bola táto pohľadávka v reštrukturalizácii zistená a v pôvodnej lehote splatnosti. Zaniká tak účinok uvedený v § 138 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, podľa ktorého sa príslušenstvo takejto pohľadávky považuje za odpustené, a tak veriteľ pohľadávky má opäť právo na príslušenstvo predstavujúce úrok z omeškania zo zistenej sumy pohľadávky vo výške podľa § 502 Obchodného zákonníka, a to za obdobie od začatia reštrukturalizačného konania až do zaplatenia pohľadávky.

Zároveň to znamená, že účinky RP zostávajú zachované tak voči ostatným účastníkom RP (ostatným veriteľom), ako aj voči neprihláseným pohľadávkam a neprihláseným zabezpečovacím právam, ktorých vymáhateľnosť potvrdením RP zanikla.

Ak dlžník nesplnil riadne a včas voči veriteľovi pohľadávku vyplývajúcu mu z RP, tak nenastal dôvod na odpis pohľadávky, ale veriteľ vyzve dlžníka na splnenie RP a po márnom uplynutí 30 dňovej lehoty od doručenia výzvy začne s vymáhaním celej pohľadávky. Podľa § 161 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii v prípade neúčinnosti RP voči konkrétnej pohľadávke jedným z následkov neúčinnosti RP je, že ako exekučný titul na vymoženie celej pohľadávky vrátane príslušenstva nie je potrebné získať ďalšie rozhodnutie súdu. Exekúciu je možné viesť už na základe rozhodnutí súdu vydaných v reštrukturalizačnom konaní.

Právoplatné uznesenie o potvrdení RP súdom ešte nemôže byť považované za výsledok reštrukturalizačného konania, na základe ktorého by daňovník ako veriteľ vykonal odpis pohľadávky vo výške pohľadávky alebo jej časti, ktorá nie je zahrnutá v RP, podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 2 ZDP do daňových výdavkov v príslušnom zdaňovacom období. Vzhľadom na ustanovenia § 159 ods. 1 a § 161 ods. 1 zákona o konkurze

a reštrukturalizácii v prípade nesplnenia povinností z RP stáva sa tento vo vzťahu k dotknutej pohľadávke neúčinným a dlžník je povinný plniť pôvodnú pohľadávku veriteľa (v rozsahu, v akom bola prihlásená) alebo vyhlásiť konkurz, kedy veriteľa prihlasujú pôvodnú výšku pohľadávok, **nemôže nastať odpis pohľadávky vo výške, ktorá nie je zahrnutá v RP, už v momente potvrdenia RP súdom.**

Veriteľ uplatní **odpis neuhradenej časti pohľadávky na základe súdom potvrdeného RP v zdaňovacom období, v ktorom dlžník splnil riadne a včas voči veriteľovi pohľadávku** (časť prihlásenej pohľadávky) vyplývajúcu mu z RP.

Príklad č. 3

Daňovník ako veriteľ v roku 2013 v lehote podľa § 121 zákona o konkurze a reštrukturalizácii prihlásil svoju pohľadávku voči dlžníkovi v reštrukturalizácii v menovitej hodnote 100 €. K pohľadávke bola vytvorená opravná položka, ktorá v súlade s § 20 ods. 10 ZDP je považovaná za daňový výdavok. Dňa 15. 12. 2013 bolo v Obchodnom vestníku zverejnené uznesenie o potvrdení RP, v ktorom bolo potvrdené 50 % plnenie prihlásenej pohľadávky. Na základe uvedenej skutočnosti došlo k zúčtovaniu opravnej položky (391/547) v sume 50 €, ktorá je súčasťou základu dane v súlade s účtovníctvom. Pohľadávka bola v sume 50 € uhradená v roku 2014. Po splnení RP nasleduje zúčtovanie opravnej položky z dôvodu vyradenia majetku (pohľadávky) z účtovníctva, ktoré sa podľa § 18 ods.13 postupov účtovania účtuje na ľarchu vecne príslušného súvahového účtu opravných položiek so súvzťažným zápisom v prospech príslušného účtu majetku (391/311). Po uplatnení § 17 ods. 28 písm. b) ZDP je vplyv na základ dane neutrálny.

Vplyv účtovania na základ dane (daňové posúdenie) je uvedený v tabuľke:

Postup účtovania tvorby opravnej položky a odpisu pohľadávky voči dlžníkovi v reštrukturalizácii:

Účtovný prípad	Suma	MD	D	Daňové posúdenie
Vznik pohľadávky - fakturácia	100	311	6xx	zdaniteľný výnos
Vyhlásenie reštrukturalizácie - tvorba OP	100	547	391	§ 20 ods. 10 ZDP
Zverejnenie RP – aktualizácia OP (podľa RP dôjde k plneniu pohľadávky vo výške 50)	50	391	547	úprava ZD v súlade s účtovníctvom
Plnenie RP – úhrada pohľadávky vo výške podľa RP	50	221	311	-
Vyradenie pohľadávky	50	391	311	§ 17 ods. 28 písm. b) ZDP

Použitie skratky: OP – opravná položka, ZD – základ dane

Poznámka: Postup účtovania a následného posúdenia z hľadiska ZDP vychádza aj zo skutočnosti, že v prípade nesplnenia RP a následnej neúčinnosti RP voči konkrétnej pohľadávke, má veriteľ právo na plnenie pohľadávky v pôvodnej výške a v súlade s tým „dotvorí“ opravnú položku k pohľadávke v súlade s § 20 ods. 14 ZDP.

2. 2 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 3 ZDP

Podmienkou na daňovo účinný odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 3 ZDP, ak dlžník zomrel je skutočnosť, že **pohľadávka nemohla byť uspokojená ani vymáhaním od dedičov dlžníka**, čo musí daňovník preukázať.

V ZDP nie je uvedené, akým spôsobom má daňovník preukázať túto skutočnosť, pretože existuje niekoľko možností vymáhania pohľadávky a vždy to záleží od konkrétneho prípadu dedičského konania.

Konanie o dedičstve je upravené v ustanoveniach § 175a a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, t. j. zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). Podľa § 175m OSP súd zistí poručiteľov majetok a jeho dlhy a vykoná súpis aktív a pasív.

Ak poručiteľ nezanechal majetok, súd konanie zastaví podľa § 175h ods. 1 OSP. Ak poručiteľ zanechal majetok nepatrné hodnoty, môže ho súd vydať tomu, kto sa postaral o pohreb a konanie zastaví podľa § 175h ods. 2 OSP.

Příklad č. 4

Obchodná spoločnosť zistila, že jej dlžník zomrel. Svoju pohľadávku si chcela prihlásiť do dedičského konania, ale zistila, že dedičské konanie už bolo zastavené z dôvodu, že poručiteľ nezanechal majetok. Preto spoločnosť pohľadávku odpísala. V tomto prípade je splnená podmienka uvedená v § 19 ods. 2 písm. h) bod 3 ZDP, a to z dôvodu, že pohľadávka nemohla byť uspokojená ani vymáhaním od dedičov dlžníka, preto účtovný odpis pohľadávky bude zároveň uznaným daňovým nákladom.

Ak súd zistí poručiteľov majetok a jeho dlhy, tak na návrh dedičov vydá uznesenie podľa § 175n OSP, v ktorom vyzve veriteľov, aby mu oznámili svoje pohľadávky v lehote, ktorú v uznesení určí a poučí ich o tom, že dedičia nezodpovedajú veriteľom, ktorí svoje pohľadávky včas neoznámili, pokiaľ je uspokojením pohľadávok ostatných veriteľov vyčerpaná cena dedičstva, ktoré dedičia nadobudli.

Na uznanie odpisu pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 3 ZDP nestačí iba skutočnosť, že dlžník zomrel, ale daňovník musí preukázať, že pohľadávka nemohla byť uspokojená ani vymáhaním od dedičov dlžníka, pričom využil všetky dostupné prostriedky a možnosti vymáhania.

Příklad č. 5

Obchodná spoločnosť zistila, že jej dlžník zomrel. Svoju pohľadávku neprihlásila do dedičského konania a dedičské konanie nebolo zastavené z dôvodu, že poručiteľ nezanechal majetok. Dedičstvo bolo predĺžené, a preto súd nariadil likvidáciu dedičstva. Spoločnosť nestihla v lehote určenej súdom oznámiť súdu svoju pohľadávku. Právoplatným skončením likvidácie zanikla táto pohľadávka spoločnosti proti dedičom jej dlžníka a nemôže sa jej domáhať už ani žalobou na súde. Preto spoločnosť pohľadávku odpísala. V tomto prípade nie je splnená podmienka uvedená v § 19 ods. 2 písm. h) bod 3 ZDP, t. j. pohľadávka nemohla byť uspokojená ani vymáhaním od dedičov dlžníka, preto účtovný odpis pohľadávky nebude uznaným daňovým nákladom.

Ak je dedičstvo predĺžené a ak nedôjde k dohode účastníkov dedičského konania podľa § 175p OSP o tom, že predĺžené dedičstvo sa prenechá veriteľom na úhradu dlhov, môže súd uznesením podľa § 175t OSP nariadiť likvidáciu dedičstva. Odpis prihlásených pohľadávok, ktoré neboli uspokojené po právoplatnom skončení likvidácie dedičstva, je tiež uznaným daňovým nákladom podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 3 ZDP.

Podľa ustanovenia § 175y ods. 2 OSP okrem prípadu, keď sa vykonala likvidácia dedičstva, nebráni uznesenie súdu tomu, kto nebol účastníkom konania o dedičstve, z ktorého uznesenie vzišlo, aby sa domáhal svojho práva žalobou. Aj to je dôvodom, prečo na uznanie odpisu pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 3 ZDP musí daňovník preukázať, že pohľadávka nemohla byť uspokojená ani vymáhaním od dedičov dlžníka, pričom využil všetky dostupné prostriedky a možnosti vymáhania.

2. 3 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) body 4 a 5 ZDP

Exekučné konanie je upravené v zákone č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“).

Na výkon rozhodnutia a exekučné konanie sa používajú aj ustanovenia OSP v súlade s § 251 ods. 4 OSP, pričom sa rozhoduje vždy uznesením súdu. Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať podľa § 251 ods. 1 OSP návrh na vykonanie exekúcie podľa exekučného poriadku.

Z týchto osobitných predpisov sú aplikované v ZDP len určité prípady zastavenia exekúcie alebo výkonu rozhodnutia súdom, kedy je možné zaúčtovaný odpis pohľadávky na základe takéhoto právoplatného rozhodnutia súdu uznať za daňový výdavok.

Podľa **§ 19 ods. 2 písm. h) bod 4 ZDP** možno zahrnúť do daňových výdavkov odpis pohľadávky v prípade, ak daňový subjekt disponuje právoplatným rozhodnutím súdu o tom, že **exekúciu alebo výkon rozhodnutia súd zastavil** z dôvodu, že **po vydaní rozhodnutia**, ktoré je podkladom na exekúciu alebo výkon rozhodnutia, **zaniklo ním priznané právo**. Exekúciu súd zastaví z takéhoto dôvodu vydaním rozhodnutia podľa **§ 57 ods. 1 písm. f)**

Exekučného poriadku. Proti tomuto rozhodnutiu je prípustné odvolanie podľa § 58 ods. 5 Exekučného poriadku. Rovnako sa postupuje, ak súd zastaví výkon rozhodnutia podľa § 268 ods. 1 písm. d) OSP z dôvodu, že po vydaní rozhodnutia zaniklo ním priznané právo.

Poznámka:

Exekučným titulom v súlade s § 41 ods. 1 Exekučného poriadku je vykonateľné rozhodnutie súdu, ak priznáva právo, zaväzuje k povinnosti alebo postihuje majetok. Takto priznané právo môže zaniknúť napríklad premlčaním.

Podľa **§ 19 ods. 2 písm. h) bod 5 ZDP** je daňovo účinný odpis pohľadávky aj v prípade, keď daňovník preukáže právoplatným rozhodnutím súdu skutočnosť, že **súd výkon rozhodnutia zastavil z dôvodu, že priebeh výkonu rozhodnutia ukazoval, že výťažok, ktorý sa ním dosiahne, nepostačí na krytie jeho trov alebo majetok dlžníka nepostačuje na krytie nákladov exekučného konania.**

Exekúciu súd zastaví rozhodnutím podľa **§ 57 ods. 1 písm. h)** Exekučného poriadku, ak majetok povinného (dlžníka) nestačí ani na úhradu trov exekúcie. Proti takémuto rozhodnutiu je prípustné odvolanie podľa § 58 ods. 5 Exekučného poriadku. Rovnako sa postupuje, ak **súd zastaví výkon rozhodnutia** podľa § 268 ods. 1 písm. c) OSP z dôvodu, že priebeh výkonu rozhodnutia ukazuje, že výťažok, ktorý sa ním dosiahne, nepostačí ani na krytie jeho trov.

Ak daňovník eviduje niekoľko pohľadávok voči tomu istému dlžníkovi a pri vymáhaní jednej z týchto pohľadávok nastali skutočnosti oprávňujúce daňovníka na daňovo účinný odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 5 ZDP, ustanovenie umožňuje daňovo účinný odpis aj pri ostatných pohľadávkach evidovaných daňovníkom voči tomu istému dlžníkovi.

Príklad č. 6

Daňovník disponuje v roku 2013 rozhodnutím súdu, podľa ktorého súd exekúciu zastavil podľa § 57 ods. 1 písm. c) exekučného poriadku, podľa ktorého súd exekúciu zastaví, ak zastavenie exekúcie navrhol ten, kto navrhol jej vykonanie. Je možné uznať odpis pohľadávky na základe dôvodu uvedeného v rozhodnutí súdu za daňový výdavok?

Pri vykonávaní exekučnej činnosti súdny exekútor vyhľadáva a zaisťuje postihnuteľný majetok povinného, pričom v priebehu tejto činnosti môžu vzniknúť rôzne dôvody pre zastavenie exekúcie. Dôvody zastavenia exekúcie podľa konkrétneho ustanovenia § 57 exekučného poriadku uvádza exekútor v návrhu na zastavenie exekúcie podaného súdu. Ak exekútor zistí, že povinný nemá žiaden majetok, podáva návrh na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. h) exekučného poriadku. Dôvod zastavenia exekúcie uvedený v rozhodnutí súdu musí byť jednoznačný a musí zodpovedať dôvodom uvedeným v § 19 ods. 2 písm. h) body 4 a 5 ZDP. Z uvedeného vyplýva, že veriteľ nemôže zahrnúť do daňových výdavkov odpis pohľadávky, ak v rozhodnutí súdu je ako dôvod zastavenia exekúcie uvedený § 57 ods. 1 písm. c) exekučného poriadku. Uvedený stav platí od 01. 01. 2007, pretože zákonom č. 688/2007 Z. z., ktorým bol novelizovaný ZDP, bol z § 19 ods. 2 písm. h) bod 4 ZDP vypustený dôvod odpisu pohľadávky „na návrh oprávneného“.

Poznámka: Do 31. 07. 2011 mali možnosť banky, pobočky zahraničných bánk a Exportno-importná banka Slovenskej republiky zahrnúť do daňových výdavkov podľa **§ 19 ods. 2 písm. h) bod 6 ZDP** odpis pohľadávky, na ktorú bolo možné tvoriť opravnú položku vo výške 100 % v nadväznosti na § 20 ods. 17 a 19 ZDP. Zákomom č. 250/2011 Z. z. účinným od 01. 08. 2011 bol bod 6 z § 19 ods. 2 písm. h) ZDP vypustený.

2. 4 Zdaňovacie obdobie, v ktorom je odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) ZDP uplatnený ako daňový výdavok

Pri určení zdaňovacieho obdobia, v ktorom bude odpis pohľadávky uplatnený ako daňový výdavok, je potrebné vychádzať v prvom rade z účtovných predpisov. Podľa § 3 ods. 1 zákona o účtovníctve účtovná jednotka účtuje a vykazuje účtovné prípady v období, s ktorým časovo a vecne súvisia. Ak túto zásadu nemožno dodržať, účtovná jednotka ich zaúčtuje a vykáže v období, keď sa tieto skutočnosti zistili. Zároveň je potrebné postupovať aj podľa § 2 písm. j) a k) ZDP, kde je tiež stanovená časová a vecná súvislosť pri zistení základu dane alebo daňovej straty.

Za deň uskutočnenia účtovného prípadu v prípade odpisu pohľadávky možno považovať deň zistenia ďalších skutočností vyplývajúcich z osobitných predpisov, čo je v súlade s § 2 ods. 1 postupov účtovania. V prípadoch odpisu pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 1 až 5 ZDP to znamená, že účtovný odpis pohľadávky by sa mal správne uskutočniť v tom účtovnom a zdaňovacom období, kedy nastala právoplatnosť dokladov (uznesení súdov), ktorými sa preukazuje odpis pohľadávky.

Stáva sa, že daňovník (veriteľ) sa neskoro dozvie o skutočnostiach umožňujúcich odpis pohľadávky. Napríklad daňovník zistí, že právoplatným uznesením súdu bol už v uplynulom účtovnom a zdaňovacom období zrušený konkurz pre nedostatok majetku vyhlásený na jeho dlžníka, pretože súd zistil, že majetok úpadcu (dlžníka) nepostačuje ani na úhradu pohľadávok proti podstate. V takomto prípade účtovná jednotka odpis pohľadávky zaúčtuje a vykáže ako opravu chýb minulých účtovných období až v tom účtovnom období, kedy tieto skutočnosti zistila. Podľa § 19 ods. 2 písm. h) bod 1 ZDP je takýto odpis pohľadávky daňovo účinný, pretože daňový subjekt túto skutočnosť preukáže právoplatným uznesením súdu zverejnenom v Obchodnom vestníku. **V súlade s § 17 ods. 15 ZDP** daňovník by mal v takomto prípade podať dodatočné daňové priznanie za zdaňovacie obdobie, s ktorým vecne a časovo súvisí právoplatnosť dokladov, ktorými preukazuje daňovo účinný odpis pohľadávky. Keďže sa ale jedná o prípad, kedy daňovník vo vecne a časovo príslušnom zdaňovacom období zahrnul do výsledku hospodárenia nižšie náklady, ako mu to vyplývalo z účtovných predpisov, **môže využiť ustanovenie § 17 ods. 29 ZDP**, čo znamená, že dodatočné daňové priznanie nepodá. Odpis pohľadávky ako daňový náklad je súčasťou základu dane v zdaňovacom období, v ktorom je o ňom účtované ako o oprave chýb minulých účtovných období. Ak oprava chýb je účtovaná priamo do nákladov, daňovník ponechá tento náklad v základe dane, nepredstavuje položku zvyšujúcu výsledok hospodárenia v daňovom priznaní. Ak oprava chýb je účtovaná na účet nerozdelený zisk minulých rokov, daňovník odpis pohľadávky uplatní vo forme položky znižujúcej výsledok hospodárenia v daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie, v ktorom je o oprave chyby účtované. Daňovník môže postup podľa § 17 ods. 29 ZDP uplatniť len vtedy, ak za príslušné zdaňovacie obdobie nezaniklo právo na vyrubenie dane podľa § 69 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) v znení neskorších predpisov.

3. oddiel Pôsobnosť ustanovenia § 19 ods. 2 písm. i) ZDP z hľadiska daňovníka a druhu pohľadávky

Podľa § 19 ods. 2 písm. i) ZDP sa posudzuje zaúčtovaný odpis pohľadávky u daňovníka zisťujúceho základ dane podľa § 17 ods. 1 písm. b) a c) ZDP, teda vzťahuje sa na daňovníkov účtujúcich v sústave **podvojného účtovníctva** alebo daňovníkov, ktorí vykazujú výsledok hospodárenia v individuálnej účtovnej závierke podľa medzinárodných štandardov pre finančné výkazníctvo, ak sú súčasne splnené všetky tri podmienky uvedené v citovanom ustanovení.

Daňovník účtujúci v sústave **jednoduchého účtovníctva** alebo daňovník, ktorý vedie evidenciu podľa § 6 ods. 10 a 11 ZDP, môže uplatniť odpis pohľadávky po splnení podmienok uvedených v § 19 ods. 2 písm. i) bod 2 a 3 ZDP.

Odpis pohľadávok podľa § 19 ods. 2 písm. i) ZDP sa vzťahuje len na pohľadávky v **menovitej hodnote** alebo jej nesplatenej časti a do základu dane sa zahrnie po splnení identických podmienok uvedených v § 19 ods. 2 písm. r) ZDP (viď 4. oddiel). Ustanovenie sa nevzťahuje na pohľadávky nadobudnuté postúpením a na pohľadávky, ktoré možno vzájomne započítať so splatnými záväzkami voči dlžníkovi v nadväznosti na § 20 ods. 15 ZDP, podľa ktorého sa ustanovenia § 20 ods. 4, 6, 14 a 17 ZDP o tvorbe opravných položiek ako daňových výdavkov nepoužijú na takéto pohľadávky.

3.1 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. i) ZDP u daňovníka účtujúceho v sústave podvojného účtovníctva

Podľa § 19 ods. 2 písm. i) ZDP daňovým výdavkom, ktorý možno uplatniť v rozsahu a za podmienok ustanovených v tomto zákone je výdavok (náklad) vo výške **odpisu menovitej hodnoty** pohľadávky alebo jej **nesplatennej časti**, ak ide o pohľadávku, ktorá **súčasne** spĺňa tri podmienky:

1. k tejto pohľadávke je možné tvoriť opravnú položku podľa § 20 ods. 4 písm. b) alebo § 20 ods. 14 písm. b) ZDP,
2. menovitá hodnota pohľadávky nepresahuje sumu 332 eur,
3. k poslednému dňu zdaňovacieho obdobia, v ktorom došlo k odpisu pohľadávky, celková hodnota pohľadávok voči tomu istému dlžníkovi nepresahuje sumu 332 eur.

Splnenie prvej podmienky

Podľa § 19 ods. 2 písm. i) 1. bodu ZDP podmienkou pre daňový odpis pohľadávky je možnosť tvorby opravnej položky k tejto pohľadávke podľa § 20 ods. 4 písm. b) alebo § 20 ods. 14 písm. b) ZDP.

Tvorbu opravnej položky k pohľadávke môžu podľa § 20 ods. 4 ZDP zahrnúť do daňových výdavkov banky a pobočky zahraničných bánk zriadené podľa zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a Exportno-importná banka Slovenskej republiky zriadená podľa zákona č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke v znení neskorších predpisov, a to až do výšky pohľadávky z nesplateného úveru, ktorý nie je krytý hodnotou zabezpečenia.

Tvorbu opravnej položky k pohľadávke, pri ktorej je riziko, že ju dlžník úplne alebo čiastočne nezaplatí môžu podľa § 20 ods. 14 ZDP zahrnúť do výdavkov ostatní daňovníci, ak pohľadávka bola v predchádzajúcom období zahrnutá do zdaniteľných príjmov. Daňovník, ktorý poskytuje spotrebiteľské úvery podľa zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, môže zahrnúť do daňových výdavkov aj opravnú položku na istinu (nezahrnutú do príjmov) a úrok zahrnutý do príjmov.

Výška daňovej opravnej položky je ďalej limitovaná dobou, ktorá uplynula od **splatnosti** pohľadávky. V oboch ustanoveniach (§ 20 ods. 4 a ods. 14 ZDP) je podľa **písm. b)** táto doba od 01. 01. 2010 stanovená na viac ako **720 dní** (do 31. 12. 2009 viac ako 24 mesiacov), keď opravnú položku je do daňových výdavkov možné zahrnúť:

- a) v prípade § 20 ods. 4 ZDP najviac do výšky 50 % nesplateného úveru, ktorý nie je krytý hodnotou zabezpečenia,
- b) v prípade § 20 ods. 14 ZDP najviac do výšky 50 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva.

Pohľadávka sa javí riziková už tým, že napriek jej nízkej hodnote nebola dlžníkom zaplatená, aj keď od jej splatnosti už uplynulo viac ako 720 dní a daňovník nepredpokladá v budúcnosti jej úhradu.

Příklad č. 7

Spoločnosť A dodala spoločnosti B dňa 12. 06. 2011 tovar v hodnote 300 € so stanoveným dátumom splatnosti pohľadávky 19. 06. 2011. Opravnú položku najviac vo výške 50 % menovitej hodnoty pohľadávky (150 €) mohla spoločnosť A daňovo uplatniť najskôr po 08. 06. 2013. Po tomto dátume by s prihladením na splnenie ostatných podmienok mohla spoločnosť uplatniť odpis pohľadávky zaúčtovaním jej hodnoty (300 €) v nákladoch.

Pre daňovo účinný odpis pohľadávky vo výške 100 % nemusí byť k danej pohľadávke vytvorená opravná položka. Je postačujúce, ak v momente odpisu pohľadávky uplynula od splatnosti doba dlhšia ako 720 dní a k pohľadávke je možné tvoriť opravnú položku vo výške 50 % jej menovitej hodnoty.

Splnenie druhej podmienky

Podľa § 19 ods. 2 písm. i) 2. bodu ZDP menovitá hodnota pohľadávky nesmie presiahnuť sumu **332 eur**, teda môže byť rovná alebo nižšia ako zákonom stanovený limit. Ustanovenie neumožňuje odpisovať zostatok akejkoľvek pohľadávky, ale iba pohľadávky v menovitej hodnote nepresahujúcej **332 eur** alebo jej nesplatennej časti. Zámerom ustanovenia nebola možnosť odpisovania neuhradených zostatkov akýchkoľvek pohľadávok, ale pohľadávok nízkej hodnoty, prípadne ich neuhradených zostatkov. Pre splnenie podmienky je rozhodujúce, aby bola pôvodná hodnota pohľadávky do tohto limitu.

Příklad č. 8

Spoločnosť A dodala dňa 01. 03. 2012 tovar spoločnosti B, pričom spoločnosti A vznikla pohľadávka v menovitej hodnote 1 000 € so splatnosťou 14. 03. 2012. Dňa 30. 06. 2012 došlo zo strany spoločnosti B k čiastočnej úhrade tejto pohľadávky vo výške 700 €. Napriek tomu, že nesplatená časť pohľadávky predstavuje hodnotu 300 € (menej ako 332 €), nemôže spoločnosť A pristúpiť k daňovému odpisu podľa § 19 ods. 2 písm. i) ZDP ani po uplynutí 720 dní od splatnosti z dôvodu, že menovitá hodnota pôvodnej pohľadávky predstavovala sumu 1 000 € (viac ako 332 €).

Príklad č. 9

Daňovník eviduje pohľadávku v menovitej hodnote 800 €, pričom v účtovníctve zaúčtuje jej odpis. Prostredníctvom daňového priznania k daní z príjmov zvýši výsledok hospodárenia o nedaňový odpis 468 € a 332 € ponechá v základe dane ako daňový odpis. Postupoval daňovník správne?

Daňovník nemôže pristúpiť k daňovému odpisu pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. i) ZDP vo výške 332 €, nakoľko menovitá hodnota tejto pohľadávky predstavuje sumu 800 €, nie sumu do 332 €. Za nedaňový výdavok bude v tomto prípade považovaná celá suma zaúčtovaná ako odpis pohľadávky, t. j. suma 800 €.

Splnenie tretej podmienky

Podľa § 19 ods. 2 písm. i) 3. bodu ZDP celková hodnota pohľadávok voči tomu istému dlžníkovi nesmie presiahnuť sumu 332 eur k poslednému dňu zdaňovacieho obdobia, v ktorom došlo k odpisu pohľadávky. Do celkovej hodnoty pohľadávok k poslednému dňu zdaňovacieho obdobia sa započítajú všetky pohľadávky voči tomu istému dlžníkovi, vrátane tých, u ktorých došlo v priebehu zdaňovacieho obdobia k ich účtovnému odpisu (účtovný stav pohľadávok v účtovníctve voči tomuto dlžníkovi k poslednému dňu zdaňovacieho obdobia nepresahuje sumu 332 eur). To znamená, na účely zníženia základu dane odpis pohľadávok, ktoré jednotlivito spĺňajú prvú a druhú podmienku, ak nie je súčasne splnená tretia podmienka, nebude daňovo účinný.

Príklad č. 10

Spoločnosť A evidovala vo svojom účtovníctve od roku 2011 pohľadávky voči spoločnosti B v menovitej hodnote 100 € a v menovitej hodnote 200 €, obidve s dátumom splatnosti v roku 2011, ktoré v priebehu zdaňovacieho obdobia roku 2013 odpísala, keďže od splatnosti oboch pohľadávok uplynulo viac ako 720 dní a tiež bola splnená podmienka, že pohľadávky nepresiahli jednotlivito hodnotu 332 €. K 31. 12. 2013 spoločnosť A zistila, že voči spoločnosti B eviduje ešte jednu neuhradenú pohľadávku v hodnote 500 € so splatnosťou v máji 2013. Spoločnosť A nemôže účtovne odpísané pohľadávky zahrnúť do daňových výdavkov v roku 2013 podľa § 19 ods. 2 písm. i) ZDP, pretože celková suma pohľadávok voči tomu istému dlžníkovi ku koncu zdaňovacieho obdobia (800 €) presiahla sumu 332 €.

Ak by sa spoločnosť A rozhodla, že v prípade pohľadávky v hodnote 500 €, ktorú má voči dlžníkovi B pristúpi pred koncom zdaňovacieho obdobia k jej nedaňovému odpisu (na ťarchu účtu 546 - Odpis pohľadávky), stav pohľadávok v účtovníctve voči tomu istému dlžníkovi k poslednému dňu zdaňovacieho obdobia roku 2013 by bol nižší ako 332 €. Vzhľadom na to, že aj v tomto prípade by celková hodnota pohľadávok voči tomu istému dlžníkovi k poslednému dňu zdaňovacieho obdobia presiahla sumu 332 €, nebola by splnená tretia podmienka, spoločnosť A nemôže účtovne odpísané pohľadávky zahrnúť do daňových výdavkov v roku 2013 podľa § 19 ods. 2 písm. i) ZDP.

Ak pohľadávka spĺňa ku koncu zdaňovacieho obdobia súčasne všetky tri podmienky uvedené v § 19 ods. 2 písm. i) ZDP, daňovník účtujúci v sústave podvojného účtovníctva môže priamo účtovať o jej odpise v účtovníctve a súčasne odpis takejto pohľadávky je daňovo uznaným výdavkom.

Poznámka: Do 31. 12. 2007 bolo podľa tohto ustanovenia možné odpísať nielen pohľadávku v menovitej hodnote, ale aj v obstarávacej cene do výšky 1 000 Sk a príslušenstvo k takejto pohľadávke bolo daňovým výdavkom len ak bolo zahrnuté do základu dane podľa § 17 ods. 19 ZDP. Od 01. 01. 2008 bolo možné zahrnúť do daňových výdavkov podľa § 19 ods. 2 písm. i) ZDP len odpis pohľadávky v menovitej hodnote do limitu 10 000 Sk, ktorá po prechode Slovenskej republiky na menu euro od 01. 01. 2009 bola prepočítaná na sumu 331,94 € (s účinnosťou od 01. 01. 2014 je suma zaokrúhlená na 332 €).

3. 2 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. i) ZDP u daňovníka účtujúceho v sústave jednoduchého účtovníctva

V súlade s § 17 ods. 8 písm. a) a c) ZDP základ dane daňovníka s príjmami podľa § 6 ZDP, ktorý účtuje v sústave jednoduchého účtovníctva alebo ktorý vedie evidenciu podľa § 6 ods. 10 alebo 11 ZDP v zdaňovacom období, v ktorom dôjde k skončeniu podnikania, inej samostatnej zárobkovej činnosti alebo prenájmu sa upraví (zvýši) okrem iného aj o výšku pohľadávok, ktorých inkaso sa považuje za zdaniteľný príjem, okrem pohľadávok uvedených v § 19 ods. 2 písm. h) bod 1 až 5 a v § 19 ods. 2 písm. i) ZDP.

V súlade s § 17 ods. 12 písm. b) ZDP základ dane daňovníka s príjmami podľa § 6 ZDP, ktorý účtuje v sústave jednoduchého účtovníctva alebo ktorý vedie evidenciu podľa § 6 ods. 10 alebo ods. 11 ZDP sa pri vyradení pohľadávky z účtovníctva alebo z evidencie zvýši o sumu vo výške odpisu menovitej hodnoty pohľadávky alebo pri pohľadávke nadobudnutej postúpením o sumu vo výške obstarávacej ceny pohľadávky okrem pohľadávok uvedených v § 19 ods. 2 písm. h) prvom až piatom bode a v § 19 ods. 2 písm. i) ZDP.

Daňovník s príjmami podľa § 6 ZDP, ktorý účtuje v sústave jednoduchého účtovníctva alebo ktorý vedie evidenciu podľa § 6 ods. 11 ZDP, netvorí k pohľadávke opravnú položku podľa § 20 ods. 4 písm. b) alebo ods. 14 písm. b) ZDP, preto nie je potrebné sledovať splnenie podmienky uvedenej v § 19 ods. 2 písm. i) v prvom bode ZDP. Pri odpise predmetných pohľadávok do daňových výdavkov stačí u týchto daňovníkov splniť súčasne druhú a tretiu podmienku (menovitá hodnota pohľadávky do 332 € a celková hodnota pohľadávok voči tomu istému dlžníkovi nesmie presiahnuť sumu 332 € k poslednému dňu zdaňovacieho obdobia). Účelom ustanovenia je zjednodušiť administratívu daňovníka z pohľadu efektivity vynaložených výdavkov v súvislosti s vymáhaním menovitej hodnoty pohľadávky, ktorá nepresahuje 332 €.

4. oddiel Pôsobnosť ustanovenia 19 ods. 2 písm. r) ZDP z hľadiska daňovníka a druhu pohľadávky

Zákom č. 621/2007 Z. z. bolo s účinnosťou od 01. 01. 2008 do ZDP doplnené ustanovenie § 19 ods. 2 písm. r). Podľa uvedeného ustanovenia sa posudzuje zaúčtovaný odpis pohľadávky u daňovníka zisťujúceho základ dane podľa § 17 ods. 1 písm. b) a c) ZDP, teda vzťahuje sa na daňovníkov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva alebo daňovníkov, ktorí vykazujú výsledok hospodárenia v individuálnej účtovnej závierke podľa medzinárodných štandardov pre finančné výkazníctvo. Odpis pohľadávky je daňovým výdavkom do výšky opravnej položky, ktorá by bola uznaná za daňový výdavok podľa § 20 ods. 4 alebo ods. 14 ZDP. V súlade s § 20 ods. 3 ZDP zásady pre tvorbu, čerpanie a rozpustenie opravných položiek stanovuje platná účtovná legislatíva.

Z hľadiska druhu pohľadávok ustanovenie § 19 ods. 2 písm. r) ZDP sa vzťahuje u daňovníkov (s výnimkou bánk), iba na odpis pohľadávok v **menovitej hodnote bez príslušenstva** s odkazom na znenie ustanovenia § 20 ods. 14 ZDP. Pri zahrnutí pohľadávok do daňových výdavkov sa posudzujú aj ďalšie okolnosti, ktorými sú:

- **dátum vzniku pohľadávky** - pohľadávka vzniká na strane veriteľa ako dôsledok vzniku záväzku na strane dlžníka z určitého právneho dôvodu; za vznik pohľadávky sa považuje moment povinnosti účtovať o nej v súlade so zákonom o účtovníctve;
- **dátum splatnosti pohľadávky** – splatnosť je vyjadrená dobou, v ktorej má byť pohľadávka splatená alebo záväzok uhradený;
- **uplynutie určenej doby splatnosti pohľadávky** – obdobie, v ktorom má byť pohľadávka uspokojená sa nazýva lehota splatnosti a je dohodnutá v zmluve alebo iným spôsobom.

Ak dôjde medzi veriteľom a dlžníkom k písomnej dohode o určení novej lehoty splatnosti pred uplynutím alebo po uplynutí pôvodnej lehoty splatnosti, na účely úpravy základu dane podľa § 19 ods. 2 písm. r) a § 20 ods. 14 ZDP sa počíta pôvodná lehota splatnosti aj napriek skutočnosti, že Obchodný zákonník neobsahuje ustanovenie, ktoré by zmluvným stranám zakazovalo dohodou meniť lehota splatnosti.

- **pohľadávka musí byť zahrnutá do zdaniteľných príjmov** – podľa § 2 písm. h) ZDP zdaniteľným príjmom je príjem, ktorý je predmetom dane a nie je oslobodený od dane podľa tohto zákona ani medzinárodnej zmluvy.

4.1 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP v bankách

Banky, pobočky zahraničných bánk a Exportno-importná banka Slovenskej republiky podľa § 20 ods. 4 až 7 ZDP tvoria opravné položky k pohľadávkam z **nesplateného úveru, ktorý nie je krytý hodnotou zabezpečenia** v zmysle medzinárodných štandardov pre finančné výkazníctvo. Opravné položky sa tvoria do výšky pohľadávky, ktorej súčasťou nie je úrok z omeškania nezahnutý do základu dane a úrok nezahnutý do príjmov podľa § 20 ods. 5 ZDP. Ak súčasťou pohľadávky je úrok z omeškania a úrok nezahnutý do príjmov, tvorba opravnej položky k tejto súčasti pohľadávky nie je uznaným daňovým výdavkom podľa tohto ustanovenia.

Ak od splatnosti pohľadávky, na ktorú je tvorená opravná položka, uplynula doba dlhšia ako 360 dní, daňovým výdavkom je tvorba opravnej položky do výšky 20 % z nesplateného úveru, ktorý nie je krytý hodnotou zabezpečenia.

Ak od splatnosti pohľadávky, na ktorú je tvorená opravná položka, uplynula doba dlhšia ako 720 dní, daňovým výdavkom je tvorba opravnej položky do výšky 50 % z nesplateného úveru, ktorý nie je krytý hodnotou zabezpečenia.

Ak od splatnosti pohľadávky, na ktorú je tvorená opravná položka, uplynula doba dlhšia ako 1 080 dní, daňovým výdavkom je tvorba opravnej položky do výšky 100 % z nesplateného úveru, ktorý nie je krytý hodnotou zabezpečenia.

Ak pohľadávky spĺnia podmienky pre tvorbu opravnej položky podľa kritérií uvedených v § 20 ods. 4 ZDP, môžu banky, pobočky zahraničných bánk a Exportno-importná banka uplatniť odpis pohľadávok do základu dane v súlade s § 19 ods. 2 písm. r) ZDP.

Príklad č. 11

Banka eviduje pohľadávku z nesplateného úveru, ktorý nie je krytý hodnotou zabezpečenia v menovitej hodnote 5 000 € so splatnosťou 12. 09. 2011. K 31. 12. 2013 uplynula od splatnosti pohľadávky doba dlhšia ako 720 dní. Banka môže vytvorenú opravnú položku v účtovníctve vo výške 50 % zahrnúť podľa § 20 ods. 4 písm. b) ZDP do daňových výdavkov a za predpokladu, že úver nebude splatený ani v roku 2014, zahrnie v roku 2014 do daňových výdavkov opravnú položku vo výške zvyšných 50 % k pohľadávke z nesplateného úveru, ktorá nie je krytá hodnotou zabezpečenia.

Ak by sa banka rozhodla vyradiť celú pohľadávku z účtovníctva jej odpísaním už v roku 2013, podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP by bol účtovný odpis pohľadávky uznaným daňovým výdavkom len vo výške 50 %, pretože pohľadávka splnila podmienku pre tvorbu opravnej položky v roku 2013 podľa § 20 ods. 4 písm. b) ZDP len vo výške 50 %. Zvyšných 50 % pohľadávky už nebude v roku 2014 uznaným daňovým výdavkom, pretože pohľadávka bola vo výške 100 % odpísaná v účtovníctve už v roku 2013.

4.2 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP v zdravotných poisťovniach

Zákonom č. 250/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 581/2004 Z. z.“), účinným od 01. 08. 2011 bol v článku IV. novelizovaný aj ZDP.

Podľa § 20 ods. 17 ZDP z opravných položiek vytváraných zdravotnými poisťovňami (§ 2 zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou poisťovňou a o zmene a doplnení niektorých zákonov) je daňovým výdavkom tvorba opravnej položky k pohľadávke, pri ktorej je riziko, že ju dlžník úplne alebo čiastočne nezaplatí, a ktorá bola zahrnutá do zdaniteľných príjmov vo výške a za podmienok ustanovených v § 20 ods. 14 ZDP. Podľa § 20 ods. 19 ZDP medzi daňové výdavky nie je možné zahrnúť tvorbu opravnej položky k pohľadávke, ktorá predstavuje výnosy z **verejného zdravotného poistenia** oslobodené od dane podľa § 13 ods. 2 písm. i) ZDP. Podľa § 15 ods. 2 písm. b) zákona č. 581/2004 Z. z., ak zdravotná poisťovňa súčasne vykonáva verejné zdravotné poistenie a individuálne zdravotné poistenie, musí viesť v účtovníctve oddelenú analytickú evidenciu samostatne pre jednotlivé poistné druhy tak, aby sa náklady a výnosy a výsledok hospodárenia viedli oddelene pre verejné zdravotné poistenie a osobitne pre individuálne zdravotné poistenie. V nadväznosti na § 20 ods. 19 ZDP k pohľadávkam vzťahujúcim sa k **výnosom z verejného zdravotného poistenia** oslobodeným od dane podľa podmienok uvedených v § 13 ods. 2 písm. i) ZDP nemôžu zdravotné poisťovne uplatniť daňové výdavky vo forme opravných položiek a následne nie je možné uplatniť ani odpis

týchto pohľadávok do daňových výdavkov podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP. Zdravotným poisťovniam sa však ponecháva možnosť tvoriť opravné položky k pohľadávkam zahrnutým do zdaniteľných príjmov za rovnakých podmienok, ako iným daňovníkom podľa § 20 ods. 14 ZDP, a tým aj možnosť odpísať takéto pohľadávky do daňových výdavkov podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP. Zdaňovacím obdobím zdravotných poisťovní je kalendárny rok, ustanovenia § 20 ods. 17 a 19 ZDP vzhľadom na neexistenciu prechodných ustanovení sa uplatnili prvýkrát pri vyčíslení základu dane alebo daňovej straty už za rok 2011.

4.3 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP u ostatných daňovníkov

Do základu dane sa odpis pohľadávky v súlade s ustanovením § 19 ods. 2 písm. r) ZDP môže zahrnúť v prípade, ak predmetná pohľadávka splní súčasne všetky podmienky pre tvorbu opravnej položky podľa § 20 ods. 14 ZDP. Odpis pohľadávky do daňových výdavkov nie je podmienený tvorbou opravnej položky v účtovníctve, dôležité je hypotetické splnenie všetkých podmienok na uznanie opravnej položky k pohľadávke za daňový výdavok, ktoré sú uvedené v § 20 ods. 14 ZDP:

- pohľadávka musí byť zahrnutá do **zdaniteľných príjmov**;

Pohľadávka ocenená v menovitej hodnote je zahrnutá do zdaniteľných príjmov, ak je v čase vzniku zaúčtovaná súvzťažne v prospech účtov účtovej triedy **6 – Výnosy**, s výnimkou pohľadávok zaúčtovaných do výnosov, u ktorých sa podľa § 17 ods. 19 ZDP vyžaduje povinnosť skutočného prijatia úhrady pre účely ich zahrnutia do základu dane (zmluvné pokuty, poplatky z omeškania, paušálna náhrada nákladov spojených s uplatnením pohľadávky, kompenzačné platby vyplácané podľa § 22 ods. 5 zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a úroky z omeškania). Zriedkavo sa v praxi vyskytujú prípady, keď pohľadávka nie je účtovaná do výnosov, napr. účtovanie o prijatom dobropise MD 518 - *Ostatné služby /D 321 - Dodávateľia* a jeho preúčtovanie MD 315 - *Ostatné pohľadávky /D 321- Dodávateľia*. Podľa nášho názoru aj v tomto prípade je splnená podmienka zahrnutia pohľadávky do zdaniteľných príjmov, pretože sa prejaví v účtovníctve znížením nákladov a následne zvýšením výsledku hospodárenia.

Na druhej strane pohľadávky charakteru poskytnutých pôžičiek, úverov, záloh, predpísaných náhrad, pohľadávky nadobudnuté postúpením, pohľadávky nadobudnuté vkladom podniku alebo jeho časti, dedením, darovaním, pohľadávky nadobudnuté právny nástupcom daňovníka zrušeného bez likvidácie nie sú zahrnuté do zdaniteľných príjmov a ich prípadný odpis v účtovníctve a zahrnutie do základu dane nie je možné posudzovať podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP.

Příklad č. 12

Daňovník účtujúci v sústave podvojného účtovníctva eviduje pohľadávku v menovitej hodnote charakteru úroku z omeškania voči obchodnému partnerovi vo výške 750 € z júna 2011. Odpis pohľadávky nespĺňa podmienky pre uznanie opravnej položky za daňový výdavok podľa § 20 ods. 14 ZDP, pretože v roku vzniku pohľadávky zaúčtovaný výnos z neuhradenej pohľadávky znižoval výsledok hospodárenia podľa § 17 ods. 19 ZDP (pohľadávka nebola zahrnutá do zdaniteľných príjmov). Odpis pohľadávky nie je možné posudzovať podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP.

- pohľadávka musí byť **riziková**;
Za „rizikovú pohľadávku“ sa považuje pohľadávka, u ktorej je riziko, že ju dlžník sčasti alebo úplne neuhradí, z dôvodu insolventnosti dlžníka a pod. Neexistencia dlžníka nie je dôvod na daňovo účinný odpis pohľadávky;
- pohľadávka musí byť **nepremlčaná**;
Podľa § 20 ods. 2 písm. b) ZDP opravnými položkami, ktorých tvorba je daňovým výdavkom za podmienok ustanovených týmto zákonom, sú aj opravné položky k nepremlčaným pohľadávkam podľa § 20 ods. 14 ZDP. Premlčacie lehoty definujú osobitné predpisy, ktorými sú napríklad § 391 až 408 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, resp. § 100 až 114 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.
- u daňovníka, ktorý vykonáva obchodnú činnosť spočívajúcu v poskytovaní spotrebiteľských

úverov (zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov), sa za daňový výdavok považuje aj tvorba opravnej položky na časť pohľadávky vzťahujúcej sa k istine a úrok zahrnutý do príjmov zo spotrebiteľského úveru;

- od splatnosti pohľadávky musí uplynúť doba dlhšia ako 360 dní, opravná položka je považovaná za daňový výdavok do výšky 20 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva;
- od splatnosti pohľadávky musí uplynúť doba dlhšia ako 720 dní, opravná položka je považovaná za daňový výdavok do výšky 50 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva;

Príklad č. 13

Daňovník účtujúci v sústave podvojného účtovníctva so zdaňovacím obdobím kalendárny rok eviduje pohľadávku v menovitej hodnote za poskytnutú službu vo výške 3 762 € splatnú 01. 03. 2010, ktorá je riziková, dlžník nekomunikuje, neodpovedá na výzvy veriteľa. Odpis pohľadávky spĺňa podmienky uvedené v § 20 ods. 14 písm. b) ZDP a pohľadávka bola v roku 2012 viac ako 720 dní po splatnosti. Na pohľadávku možno tvoriť buď daňovo uznanú opravnú položku podľa § 20 ods. 14 písm. b) ZDP alebo sa daňovník môže rozhodnúť, že upustí od vymáhania pohľadávky a celú menovitú hodnotu pohľadávky v účtovníctve odpíše na ľarchu účtu 546 - Odpis pohľadávky. V takom prípade do daňových výdavkov zahnie účtovný odpis pohľadávky vo výške 50 % (1 881 €). Zvyšná časť odpísanej pohľadávky vo výške 50 % zvyšuje výsledok hospodárenia na r. 130 tlačíva daňového priznania k dani z príjmov právnickej osoby (ďalej len „daňové priznanie“) za rok 2012. V roku 2013 si daňovník nebude môcť túto zvyšnú časť pohľadávky vo výške 50 % uplatniť do daňových výdavkov, pretože pohľadávka bola v účtovníctve v plnej výške odpísaná (vyradená z majetku) už v roku 2012.

- od splatnosti pohľadávky musí uplynúť doba dlhšia ako 1 080 dní, opravná položka je považovaná za daňový výdavok do výšky 100 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva;

Poznámka: *Zákonom č. 504/2009 Z. z. účinným od 01. 01. 2010 boli upravené v § 20 ods. 14 písm. a) až c) ZDP lehoty splatnosti pohľadávky z 12 mesiacov na 360 dní, z 24 mesiacov na 720 dní a z 36 mesiacov na 1 080 dní. Počítanie lehoty od splatnosti pohľadávky v dňoch možno použiť aj u pohľadávok vzniknutých do 31. 12. 2009 podľa § 52 h ods. 7 ZDP.*

- pohľadávka musí v nadväznosti na § 52 ods. 18 ZDP **vzniknúť** po nadobudnutí účinnosti ZDP, teda **po 01. 01. 2004**;

Príklad č. 14

Daňovník účtujúci v sústave podvojného účtovníctva eviduje pohľadávku za predaný tovar v menovitej hodnote 2 500 €, ktorá vznikla v máji 2003. Odpis pohľadávky nespĺňa podmienku vzniku po 01. 01. 2004, preto nie je možné využiť ustanovenie § 20 ods. 14 ZDP a nadväzne ani ustanovenie § 19 ods. 2 písm. r) ZDP. Daňovník však môže využiť pri zahrnutí tejto pohľadávky do daňových výdavkov ustanovenia § 19 ods. 2 písm. h) ZDP, resp. § 52 ods. 19 ZDP v previazanosti na § 24 ods. 2 písm. s) bod 7 zákona č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov.

- odpis pohľadávok podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP sa **nevzťahuje** na pohľadávky nadobudnuté **postúpením** a na pohľadávky, ktoré možno **vzájomne započítať** so splatnými záväzkami voči dlžníkovi. Táto skutočnosť vyplýva z ustanovenia § 20 ods. 15 ZDP, podľa ktorého opravné položky uznané za daňový výdavok podľa § 20 ods. 4, 6, 14 a 17 ZDP sa nepoužívajú na tieto pohľadávky.

Príklad č. 15

Daňovník účtujúci v sústave podvojného účtovníctva eviduje pohľadávku, ktorú nadobudol v roku 2005 postúpením v obstarávacej cene 1 800 €. Nakoľko daňovník eviduje pohľadávku v obstarávacej cene, nemôže využiť pri jej odpise a následnom zahrnutí do základu dane ustanovenie § 19 ods. 2 písm. r) ZDP, pretože pohľadávka nebola zahrnutá do zdanielných príjmov. Daňovník však môže pri zahrnutí odpísanej pohľadávky do daňových výdavkov uplatniť postup podľa § 19 ods. 2 písm. h) ZDP, ak splní podmienky uvedené v tomto ustanovení.

Ak nastane situácia, že daňovník k pohľadávke, ktorá spĺňa podmienky pre jej odpis podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach vytvoril opravnú položku a zahrnul ju do základu dane podľa § 20 ZDP (daňovo uznané opravné položky), pri odpise pohľadávky v aktuálnom zdaňovacom období postupuje

podľa § 17 ods. 28 písm. b) ZDP. Základ dane zvýši o sumu opravnej položky, ktorej tvorba bola uznaná za daňový výdavok podľa § 20 ZDP a súčasne zníži o výdavok (náklad) podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP.

V nadväznosti na spôsob zúčtovania opravných položiek k pohľadávkam z dôvodu vyradenia pohľadávok z účtovníctva (§ 57 ods. 1 postupov účtovania), úpravu základu dane podľa § 17 ods. 28 písm. b) ZDP nie je potrebné vykonať, ak je vplyv na základ dane neutrálny.

Príklad č. 16

Daňovník účtujúci v sústave podvojného účtovníctva eviduje pohľadávku za poskytnutú službu v menovitej hodnote 3 000 €, splatnú 25. 04. 2008, na ktorú tvoril v účtovníctve k 31. 12. 2011 opravnú položku vo výške 100 % (3 000 €) a celú výšku opravnej položky zahrnul do základu dane podľa § 20 ods. 14 písm. c) ZDP. Pohľadávka bola viac ako 180 dní po splatnosti a tvorba opravnej položky bola daňovo uznaná. V roku 2012 sa rozhodol daňovník pohľadávku v účtovníctve odpísať do nákladov, pričom tento odpis spĺňa podmienky uvedené v § 19 ods. 2 písm. r) ZDP. Pri odpise pohľadávky v roku 2012 sa v súlade s § 17 ods. 28 písm. b) ZDP základ dane zvyšuje o sumu opravnej položky, ktorej tvorba bola uznaná za daňový výdavok podľa § 20 ods. 14 písm. c) ZDP (3 000 €) a zároveň sa v tej istej výške (3 000 €) základ dane znižuje o daňový výdavok (náklad) podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP. Vplyv na základ dane je neutrálny; úpravu základu dane na r. 180 tlačiva daňového priznania a súčasne na r. 290 tohto tlačiva nie je potrebné vykonať.

Poznámka: Ak by k odpisu tejto pohľadávky došlo až v zdaňovacom období, kedy by bola pohľadávka premlčaná (napr. v roku 2014), pokiaľ v čase tvorby opravnej položky uplatnenej ako daňový výdavok boli splnené všetky zákonné podmienky, pri odpise tejto pohľadávky sa už opätovne neposudzujú podmienky tvorby opravnej položky. V súlade s § 17 ods. 28 písm. b) ZDP daňovník pri odpise pohľadávky základ dane zvýši o sumu opravnej položky, ktorej tvorba bola uznaná za daňový výdavok podľa § 20 ods. 14 písm. c) ZDP (3 000 €) a súčasne zníži o výdavok (náklad) podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP (3 000 €). Nakoľko je vplyv na základ dane neutrálny, daňovník nie je povinný vykonať úpravu základu dane podľa § 17 ods. 28 písm. b) ZDP.

V praxi môže nastať aj situácia, že pohľadávka bola odpísaná a zahrnutá do základu dane podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP v jednom zdaňovacom období a v nasledujúcich zdaňovacích obdobiach bude pohľadávka alebo jej časť dodatočne uhradená dlžníkom. Odpis pohľadávky v účtovníctve predstavuje vyradenie pohľadávky z obchodného majetku z iného dôvodu, než je jej úhrada alebo postúpenie, ale neznamená zánik pohľadávky. Odpísanú pohľadávku účtovná jednotka eviduje na podsúvahovom účte pre účely identifikácie prípadnej úhrady v budúcnosti, v nadväznosti na § 85 ods. 2 písm. m) postupov účtovania. Dodatočný príjem odpísanej pohľadávky alebo jej časti v nasledujúcich zdaňovacích obdobiach účtovná jednotka zaúčtuje v prospech účtu 648 – Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti a zahrnie do základu dane v súlade s § 17 ods. 1 písm. b) alebo c) ZDP.

Príklad č. 17

Daňovník účtujúci v sústave podvojného účtovníctva odpísal do daňových výdavkov v roku 2010 pohľadávku splatnú 16. 08. 2007 podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP vo výške 100 % (721 €). V roku 2012 prijal platbu od dlžníka v sume 387 €. Uvedený príjem zaúčtovaný do výnosov je zdaniteľným príjmom podľa § 2 písm. c) a § 17 ods. 1 písm. b) ZDP.

S účinnosťou od 01. 01. 2008 môžu aj komerčné poisťovne pri tvorbe opravných položiek postupovať podľa § 20 ods. 14 ZDP. Zákom č. 621/2007 Z. z. bolo zmenené ustanovenie § 20 ods. 15 ZDP, ktoré neumožňovalo do 31. 12. 2007 tvorbu opravných položiek podľa § 20 ods. 14 ZDP u bánk a poisťovní zahrnúť do daňových výdavkov (nákladov). Ak komerčné poisťovne pri tvorbe opravných položiek k nepremlčaným pohľadávkam evidovaným v menovitej hodnote, ktoré boli zahrnuté do zdaniteľných príjmov môžu postupovať podľa § 20 ods. 14 ZDP, vzťahuje sa na nich aj možnosť zahrnúť odpis pohľadávok do daňových výdavkov podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP.

4.4 Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP pri predaji podniku alebo jeho časti, nepeňažnom vklade, zlúčení, splnutí alebo rozdelení

Ak daňovníci upravujú základ dane pri nepeňažnom vklade v pôvodných cenách podľa § 17d ZDP, prijímateľ nepeňažného vkladu podľa § 17d ods. 3 ZDP prevezme pohľadávky v menovitej hodnote alebo obstarávacej cene zistenej u vkladateľa a pri tvorbe opravných položiek alebo odpise pohľadávok postupuje podľa všeobecných ustanovení ZDP, teda aj podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP.

Rovnako pri zrušení daňovníka bez likvidácie podľa § 17e ZDP v pôvodných cenách postupuje právny nástupca daňovníka zrušeného bez likvidácie z dôvodu splynutia, zlúčenia a rozdelenia pri odpise pohľadávok v nadväznosti na § 17e ods. 3 ZDP ako ostatní daňovníci, teda v súlade s § 19 ods. 2 písm. r) ZDP.

Ak daňovník upravuje základ dane pri predaji podniku alebo jeho časti, pri nepeňažnom vklade alebo pri zlúčení, splynutí a rozdelení v reálnych hodnotách podľa § 17a až § 17c ZDP, odpis nepremiľčaných pohľadávok ocenených reálnou hodnotou je považovaný za daňový výdavok u daňovníka kupujúceho podnik podľa § 17a ods. 7 písm. b) ZDP, u prijímateľa nepeňažného vkladu podľa § 17b ods. 6 písm. b) ZDP a u právneho nástupcu daňovníka zrušeného bez likvidácie podľa § 17c ods. 4 písm. b) ZDP. V týchto prípadoch sa nepostupuje podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP, podľa ktorého sa uplatňuje odpis pohľadávky vo výške a na základe časového testu od uplynutia splatnosti pohľadávky, ale od nadobudnutia účinnosti zmluvy o príslušnej podnikovej kombinácii. Za daňový výdavok sa pri odpise nepremiľčanej pohľadávky ocenej reálnou hodnotou považuje suma najviac do výšky v ustanovenom rozsahu (20 %, 50% alebo 100 % reálnej hodnoty pohľadávky bez príslušenstva), ak odo dňa nadobudnutia tejto pohľadávky (účinnosťou zmluvy o predaji podniku, nadobudnutie pohľadávky nepeňažným vkladom, zlúčením, splynutím alebo rozdelením obchodných spoločností alebo družstiev) uplynula doba dlhšia ako 12, 24 alebo 36 mesiacov, pričom táto suma nemôže byť vyššia ako jej menovitá hodnota bez príslušenstva.

Poznámka: Ustanovenia § 17a až § 17e ZDP nadobudli účinnosť 01. 01. 2010 zákonom č. 504/2009 Z. z.

4. 5 Zdaňovacie obdobie, v ktorom je odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP uplatnený ako daňový výdavok

Podľa § 3 ods. 1 zákona o účtovníctve účtovná jednotka účtuje a vykazuje účtovné prípady v období, s ktorým časovo a vecne súvisia. Ak túto zásadu nemožno dodržať, účtovná jednotka ich zaúčtuje a vykáže v období, keď boli skutočnosťami zistené. Za deň uskutočnenia účtovného prípadu v prípade odpisu pohľadávky možno považovať deň zistenia ďalších skutočností vyplývajúcich z osobitných predpisov alebo z vnútorných podmienok účtovnej jednotky, ktoré sú predmetom účtovníctva, a ktoré v účtovnej jednotke nastali a účtovná jednotka má k dispozícii potrebné podklady, ktoré dokumentujú tieto skutočnosti, čo je v súlade s § 2 ods. 1 postupov účtovania.

Z hľadiska určenia zdaňovacieho obdobia, v ktorom má byť odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 2 písm. r) ZDP zahrnutý do základu dane, je podstatný nielen odpis pohľadávky v účtovníctve, ale aj splnenie všetkých podmienok potrebných pre hypotetickú tvorbu opravnej položky uvedených v § 20 ods. 4 a 14 ZDP ku dňu, kedy dochádza k odpísaniu pohľadávky v účtovníctve.

Ak daňovník odpíše menovitú hodnotu pohľadávky v účtovníctve ku dňu, v ktorom nie sú splnené podmienky pre tvorbu opravnej položky podľa § 20 ods. 4 a 14 ZDP alebo sú splnené len čiastočne (napríklad uplynie lehota od splatnosti pohľadávky kratšia ako 360 dní, dlhšia ako 360 dní, resp. dlhšia ako 720 dní a menej ako 1 080 dní), pohľadávka odpísaná v účtovníctve nie je daňovým výdavkom, resp. daňovým výdavkom je len jej pomerná časť do výšky 20 %, resp. 50 % menovitej hodnoty pohľadávky bez príslušenstva v závislosti od uplynutia doby od jej splatnosti. Zostávajúca časť v účtovníctve odpísanej pohľadávky nie je daňovým výdavkom.

Ak daňovník účtoval o odpise pohľadávky v zdaňovacom období nasledujúcom po zdaňovacom období, v ktorom boli splnené podmienky pre tvorbu opravnej položky k pohľadávkam podľa § 20 ods. 14 písm. c) ZDP (do výšky 100 % menovitej hodnoty pohľadávky bez príslušenstva), jej odpis je uznaným daňovým výdavkom aj v tomto zdaňovacom období za predpokladu, že vznikol dôvod na jej odpis v účtovníctve.

5. oddiel Odpis pohľadávky podľa § 19 ods. 3 písm. t) ZDP

Ustanovenie § 19 ods. 3 písm. t) ZDP bolo doplnené do tohto zákona zákonom č. 504/2009 Z. z. s účinnosťou od 01. 01. 2010. Podľa uvedeného ustanovenia sa posudzuje zaúčtovaný odpis pohľadávky u daňovníka

zistiujúceho základ dane podľa § 17 ods. 1 písm. b) a c) ZDP, teda vzťahuje sa na daňovníkov účtujúcich **v sústave podvojného účtovníctva** alebo daňovníkov, ktorí vykazujú výsledok hospodárenia v individuálnej účtovnej závierke podľa medzinárodných štandardov pre finančné výkazníctvo.

Odpis menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej neuhradenej časti bez príslušenstva evidovanej daňovníkom účtujúcim v sústave podvojného účtovníctva voči Slovenskej republike možno uplatniť do daňových výdavkov v tom zdaňovacom období, v ktorom daňovník upustil od jej vymáhania.

Ustanovenie § 19 ods. 3 písm. t) ZDP vymedzuje odpis pohľadávky, ktorá vznikla podľa osobitných predpisov (napr. zákony súvisiace s privatizáciou majetku štátu) a v mene Slovenskej republiky ju ako záväzok uznala priamo vláda Slovenskej republiky. Odpis takejto pohľadávky bolo možné zahrnúť do základu dane už pri podávaní daňového priznania po 01. 01. 2010 za zdaňovacie obdobie končiacie v roku 2009 v nadväznosti na § 52h ods. 3 ZDP.

6. oddiel Odpis pohľadávky podľa § 52 ods. 19 ZDP

V ustanovení **§ 52 ods. 19 ZDP** je špecificky upravená možnosť zahrnutia odpísanej nepremičanej pohľadávky alebo jej neuhradenej časti v menovitej hodnote do daňových výdavkov u daňovníkov účtujúcich **v sústave podvojného účtovníctva** alebo daňovníka, ktorý účtoval v sústave podvojného účtovníctva a zmenil spôsob účtovania na účtovanie v sústave jednoduchého účtovníctva pri pohľadávkach už zahrnutých do príjmov v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach, v ktorých účtoval v sústave podvojného účtovníctva, v prípade trvalého upustenia od jej vymáhania, ak:

- splatnosť pohľadávky nastala **do 31. 12. 2002**,
- daňovník k 31. 12. 2003 alebo po tomto termíne splnil podmienky na odpis pohľadávky podľa § 24 ods. 2 písm. s) 7. bodu zákona č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov,
- sa o trvalom upustení od vymáhania **nepremičanej pohľadávky** účtovalo v nákladoch po 31. 12. 2002. Na zahrňovanie odpustenej sumy záväzku do základu dane, prislúchajúcej k týmto pohľadávkam, sa použijú ustanovenia § 23 ods. 27 zákona č. 366/1999 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Podmienky na odpis pohľadávky podľa § 24 ods. 2 písm. s) bod 7 zákona č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov, ktoré musia byť splnené súčasne, sú:

- a) veriteľ a dlžník sú daňovníci so sídlom alebo s bydliskom na území Slovenskej republiky a majú uzatvorenú písomnú dohodu o trvalom upustení od vymáhania pohľadávky alebo dlžníkovi bolo doručené oznámenie o trvalom upustení od vymáhania takejto pohľadávky alebo jej časti,
- b) od splatnosti pohľadávky uplynulo najmenej 24 mesiacov; ak ide o pohľadávky, ktorých splatnosť nastala do 31. 12. 2002, odpis takejto pohľadávky sa zahrnie do výdavkov (nákladov) postupne počas štyroch bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích období, počnúc zdaňovacím obdobím, v ktorom od splatnosti pohľadávky uplynulo najmenej 24 mesiacov, a to vo výške 25 % menovitej hodnoty pohľadávky bez jej príslušenstva za zdaňovacie obdobie, počnúc zdaňovacím obdobím, keď bolo o trvalom upustení účtované v nákladoch, ak je zdaňovacie obdobie kratšie ako kalendárny rok, zahrnie sa tento odpis v pomerej výške, ak je zdaňovacie obdobie dlhšie ako kalendárny rok, zahrnie sa tento odpis vo výške pripadajúcej na zdaňovacie obdobie, ktorým je kalendárny rok,
- c) o trvalom upustení od vymáhania nepremičanej pohľadávky bolo účtované v nákladoch počnúc 01. 01. 2003.

Vypracoval: *Finančné riaditeľstvo SR Banská Bystrica*
Odbor daňovej metodiky
September 2014